

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre..... 16 kor.
 Negyedévre..... 4 "
 Helyben hához hordva:
 Egész évre..... 20 kor.
 Negyedévre..... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre..... 24 kor.
 Negyedévre..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 11.

Bihar és Maros-Torda.

(—a.) Mig a maros-tordamegyei állapotok tegnap és ma országos botrányban törtek ki, addig a bihari állapotok dolgában örvendetes fordulóhoz értünk.

Biharmegye főjegyzőjének országszerte kinos feltűnést keltett ügye ugyanis a mai tárgyaláson, a főjegyzőnek tévedését beismerő férfias nyilatkozata és a köztisztelőben álló főispánnak nobilis lélekre valló kijelentése után békésen lett elintézve s ha, amint hisszük, ehhez a belügyminiszter is hozzájárul, akkor ennek elintézésével remélhetőleg elsimulnak a másfél év óta dúló ádattlan küzdelmeknek a hullámai.

És ehhez annál több reményünk van, mert bár a be nem avatottak egy kalap alá szokták foglalni a bihari és a maros-tordai állapotokat, hála Istennek ennyire Biharban még nem jutottunk és nem is fogunk jutni

Más okok idézték elő a vármegyei életben a bajokat itt és mások ott. Mások a vezetők itt és ott.

Biharmegye ugyan nem vett részt annak idején a nemzeti ellentállási

küzdelemben, de azért a darabontok kezébe sem került. Nálunk, bár a küzdelem hevében el is hangzott egy-egy gyanúsítás, igazi darabontok nem voltak.

Tisza István — ezt el kell ismerni — a vármegyei küzdelemben nem hagyta el az alkotmány talaját. A koalíciót nem támogatta ugyan, de respektálta a parlament határozatát, adót és ujoncot nem volt hajlandó szolgáltatni az imparimentáris kormányoknak.

Mivel azonban az önkénytelen megajánlott adó és ujonc ügyében a vármegyei Tisza által vezetett többsége nem helyezkedett a koalíciónak álláspontjára, így Biharmegyében nem merült fel a szüksége annak, hogy a lemondott főispánunk örökébe kormánybiztost ültessenek. Ez nem emelte ugyan Beöthy Ödön vármegyejének régi hírnevét, de nem is mutatta ki a világ előtt nagy gyarlóságunkat, amit a nemzeti ellentállásnak megkísérlése okvetlenül leleplezett volna, akárcsak — Maros-Torda megyében, hol a régen gyülemlert fekély egészen felfakadt.

A megyei autonóm párt — kissé változtatott néven és formában itt is megalakult. Nagy többsége van ma is a megyeházán, hatalmi érdekeit feltékenyen őrzi, de mig Tisza István és Beöthy

László lesznek a vezérei, addig nem kell tartani attól, hogy maros-tordai botrányok színhelye legyen a megyeházunk.

De van ennek más garanciája is és ez a mi főispánunk személye. Glac Antalnál alkalmasabb embert a bihari főispáni székbe alig találhatott volna a kormány. Érintetlen politikai jellemét, valamint erélylyel párosult, de tapintatos fellépését politikai ellenfelei is elismerik és tisztelettel hajolnak meg előtte. A lefolyt mástélesztendő alatt kemény tusakat vivott és e küzdelemben, melyet kezdetben sokan minden kilátás nélkül valónak tartottak, nemes karakterével már eddig is sokat lefegyverzett. Mai győzelmével pedig, melyet első sorban önmaga felett aratott, legádázabb ellenfeleit is meghódította.

Meghódította nem önmagának, hanem az ügynek, a vármegye ügyének. Akiknek együtt kell működniük a vármegye ügyeinek vezetésében, azok közt harmóniának kell lenni, hogy feladataikat sikerrel végezhessék.

Ennek a harmóniának a létesítéséhez az első, szép reményekre jogosító lépés történt ma, — vajha méltó folytatás következne utána.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A vadon templomának orgonája.

(A Detonata.)

Irta: Némethy Gyula dr.

Közel járt az igazsághoz, aki azt mondotta hogy nincs az emberi kéz, az emberi művészet alkotásai között olyan, amelyhez analógrát nem lehetne találni a természet művei között. Egyes merész alkotású sziklaüregek, barlangok például valóságos élőképei a felséges templomok, vagy dómok csarnokainak. A skóciai remek bazalt, Fingal barlangot is találóan nevezték el a tenger székesegyházának. 33 méternyire nyulik ez a pompás, szabályos oszlopokból alkotott barlang, melybe csak hajón lehet behatolni. A Fingal-barlang, mely Ossian atyjáról, a vitéz Fingal ir királyról van elnevezve, Skócia nyugati partjához közel Staffa szigetén található. A tető 35 méternyi magasságban áll a víz fölött, éppen mint a Notre Dame töltséges ivi. Ha azután vihar van és hullámszik a tenger, mintha csodás orgona szólalna meg, úgy visszhangznak a tenger templomának bazalt ivi...

Nem mondjuk, hogy akár nagyszerűség, akár változatosság, akár mondai hangulatosság dolgában az erdélyi Irahegység orgonája, a Detonata Fingal barlangjával versenyezhet; de talán másnemű is a Detonata szépsége s annyi tény, hogy hazánk oszlopos bazalt képződmései között a Detonata páratlanul áll s Európában is Fingal barlangja után ezt illeti meg az első hely...

Szent Anna napján, július 26-án Zalatnáról egy nap alatt tettem meg a kirándulást. A kocsiut Zalatnától Bucsun Cserbuig igen szép vidéken halad. Hatalmas hágót képez a Zalatna és Abrudbánya közötti vízváltató, a Nagyhegy, amelyen a kocsiut 921 méternyire emelkedik. Bucsun Cserbunál utunk elhagyja az abrudbányai remek állami utat s idylli szép völgyben halad néhány falucsán keresztül Bucsun Sánáig, a Vetonáta aláig. Móc falvak szép tiszta, rendes házakkal, erkélyes tornyu tiszta, csinos templomokkal. Mily ellentétben állnak ezek a falvak a mi rongyos, piszkos bihari román falvainkkal. A vársonkolyosi templom például — és hány van ilyen! — valóságos istálló! Csak a görög katolikus templomok hasonlítanak a mócokéihoz. A móc nép különben keverék. Sok székely vér van bennük. Egymás

után maradnak el mellettünk; a patakban minden untalan aranymosó padokon akad meg tekintetünk, hiszen az aranyosmelléki hegyek között járunk. Az aranymosó mócok el-elpanaszolják, hogy kevés a sárga érc. Ha meggondoljuk, hogy ezen a vidéken már a rómaiak idejében nagyban folyt az aranytermelés, valóban nincs mit csudálni, hogy fogyóban az arany. Bucaum Jászánál kitágul a völgy s elénk tűnik a két Detonata, tudniillik a kopasz meg a bozontos Detonata (Detonata gola és flocosa) imponáló panorámája. A kopasz Detonata az, amelyről rendszeren szó esik, a bozontost ellenben nem igen látogatják, minthogy ezt a bazalt kupot fenyőerdő fedi. Mindkét hegy gúlaalakú s magas hegyenyereg köi össze ezeket.

A Detonata gola a nem tulságosan meredek (taligaut visz fel hozzá), hogy tetejéből kiemelkedő, vagy kidagadó bazalt kup, távolról karcsu kuglót vagy vaskos kévealaku. Hasonlítható egy vastag köteg spárgához is. Közvetlen alatta kis fenyőerdő dől. A völgyből, Bucsum Jászáról a bazalt kúp aláig, egyszerűen a Detonata lábáig jó három fertály óra alatt jutni fel. Mikor a kis fenyőerdőn keresztülhalva s menedékház verandjára jutunk, elénk mered egyszerre vándorlásunk célja, a Detonata, mint egy folsé-

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester

Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi faterlep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador stb. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi síremlékekben. sírboltok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és
 s i r k ő g y á r .

Kolozsvár, Dézsma utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fiók telepek:

Déva. Nagyszombat. Bánpatak.

A kiegyezési tárgyalások.

Fővárosi tudósítónk jelenti: A kiegyezési tárgyalások ma délelőtt ismét megkezdődtek. Most azonban nem a két kormány tagjai tanácskoznak együtt a kiegyezés felől, hanem Aerenthal közös külügyminiszter elnökleite alatt közös miniszteri értekezletet tartanak a kormány tagjai afelől, hogy miképp szabályozzanak egyes függőben levő kérdéseket, ha a monarchia két állama vám- és kereskedelmi szerződés formájában köti meg a kiegyezést. A szerződéses forma a két államnak nagyobb önállóságot biztosít a külföldi államokkal kötendő szerződéseknél is, azért az értekezlet abban a tárgyban is tanácskozott, hogy a monarchia két állama és a külföldi államok közt kötendő kereskedelmi és vámszerződéseknek a a szerződéses viszony létesülése esetén milyen legyen a megkötési formája és egyúttal tisztázni kívánja az értekezlet e szerződéseknek államjogi külsőségeit is.

Altalában a kiegyezést illetőleg nem tettek le a kormányok a reményről, hogy a kiegyezés körül még főnálló nehézségeket sikerülni fog megoldani. Legalább erre vall az a körülmény is, hogy a magyar szakreferensek ezuttal szokatlanul nagy számban jelentek meg Bécsben a kiegyezési tárgyalások végett.

A magyar sajtó felvetette azt az eszmét, hogy a kvótakérdést össze kell kapcsolni a katonai kérdésekkel, komoly formában nem vitatták; ez a gondolat különben nem aktuális, mert a kormány véleménye szerint a kvótát ez idő szerint legjobb lesz nem tárgyalni.

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter ma reggel Bécsbe érkezett, a minnek a legnagyobb fontosságot tulajdonítanak. Most fog ugyanis a király a függőben levő kvótaarány tárgyában dönteni. Tudvalevő, hogy a magyar kvótabizottság álláspontja a kvóta eddigi kulcsa, míg az osztrák bizottság követelése szerint az arányt számszerint jóval magasabb kulcs szerint kell megállapítani.

Ő felsége ma délután 1 órakor Beck Vladimir báró osztrák miniszterelnököt kihallgatáson fogadta; Wekerle miniszterelnököt holnap fogadja a király kihallgatáson.

Táviratunk a kiegyezés felől a következők:

Bécs, szeptember 11. Gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszter ma délelőtt Bécsbe érkezett és a Sacher-szállóban szállt meg. Apponyi azután látogatást tett a magyar miniszteriumban, ahonnan a miniszterelnök, valamint Kossuth és Darányi miniszterek éppen a külügyminisztériumba indultak. 10 órakor a külügyminisztériumban a magyar és osztrák miniszterek báró Aehrenthal külügyminiszter elnöklésével közös tanácskozást tartottak, amelyen a két állam között megállapítandó gazdasági viszonyról kapcsolatos kereskedelem-politikai kérdéseket tárgyalták. A kiegyezési tárgyalásokat az osztrák miniszterelnökség palotájában holnap fogják folytatni.

Bécs, szept. 11. Gróf Zichy Aladár e hónap 12 én érkezik Bécsbe.

Bécs, szeptember 11. Ma délelőtt fél 11 órakor közös minisztertanács vette kezdetét báró Aehrenthal külügyminiszter elnökleite alatt, melyen osztrák részről Beck miniszterelnök, Koritowsky pénzügyminiszter, Forst kereskedelmi miniszter és Latscher landwehrminiszter. magyar részről pedig Wekerle és Kossuth vettek részt. Hogy mikor kezdődnek a kiegyezési tárgyalások, még nincs megállapítva és attól függ, hogy Wekerle és Beck erre nézve ma milyen megegyezésre jutnak.

Bécs, szeptember 11. Wekerle Sándor magyar miniszterelnök ma reggel kilenc órakor mindenk előtt báró Call külügyminiszter osztályfőnök látogatását fogadta, majd Kossuth, Sztáreyi államtitkárral és néhány szakreferenssel konferált. A magyar miniszterek azután a külügyminisztériumban mentek, ahol már jelen voltak az osztrák miniszterek. Ott mindenk előtt Aehrenthal Wekerlével, azután pedig We-

kerle Beckkel konferált. A konferenciákon főképpen azt a kérdést tárgyalták, hogyan fogják a külállamokkal megkötni a kereskedelmi szerződéseket, ha Ausztria és Magyarország többé nem két vám és kereskedelmi szövetséget, hanem csak vámszerződést köt.

Bécs, szeptember 11. A kiegyezéssel kapcsolatos közügyi tárgyalások előreláthatólag ma nem érnek véget. Azokra gróf Andrássy Gyula belügyminisztert is Bécsbe várják.

A Keszthelyi-ügy főtárgyalása.

— Az iratokat felterjesztik a belügyminiszterhez. —

A múlt év december hava 29-én, Biharvármegye függetlenségi polgárai montsre-deputációban tisztelegtek Glac Antal vármegyei főispánnál a közelgő újév alkalmából. A deputáció tisztelegése azonban nem maradt szigoruan ebben a keretben, politikai színezetet adott neki Marjay Péter orsz. képviselő beszéde, aki ez alkalommal szóvá tette a főispán ellen Tisza-gárda részéről a vármegye téli közgyűlésén intézett vehemens támadásokat és ezeknek elítélésével Biharvármegye függetlenségi polgárainak bizalmát tolmácsolta a főispán iránt.

A deputáció fogadás áldatlan állapotokat teremtett a vármegyei házban. Másnap ugyanis Keszthelyi Zoltán megyei főjegyző jelentést tett dr. Miskolczy Ferenc alispánnak, hogy a főispán a vármegyei háza nagytermét kinyitotta és deputációt fogadott; a deputáció tagjai a termet besározták és ez által a vármegye közönségének kárt tettek.

A főjegyző jelentése alapján dr. Miskolczy Ferenc alispán szokatlanul erőshangu jelentést tett a főispánnak, amelyben mintegy avval vádolja, hogy a vármegye közönségének tulajdonát képező és így a vármegye szervezeti szabályrendelete értelmében az alispán rendelkezése alatt álló nagytermet önhatalmulag kinyitotta a deputáció fogadása végett.

ges, kolosszális orgona. Az *orgona* nevet nemcsak azért érdemli meg, mert karcsu szabályos oszlopai, melyeknek szögletes hasáb alakja nem tulságosan feltűnő, kivált egy kissé távolabbról nézve, mintha csak egy gigászi orgona sipjai lennének: hanem azért is, mert részint a tavaszi olvadás, részint viharok alkalmával meg-megszóval ez a csudás bazalt hegy, fenséges zugással töltve el a vadon templomát . . . A bazalt oszlopok némelyike kiáll az egész kúpból s kivált az ilyenek töredeznék le villámcsapások alkalmával. Maga a név »Detonáta« (villámsújtotta) szintén erre emlékeztet.

Az ember csak akkor érzi igazán a nyelvgyarlóságát, mikor egy-egy természeti ritkaságot kellene lehetőleg szemléltetőleg leírni, egyszerűen: »szóval festeni.« No de hát mégis csak meg kell tennünk, hisz erre vállalkoztunk.

A menedékház tágas, csinos verandájáról pompás és minden ízében eredeti, rendkívüli látvány tárul elénk. Jobbra-balra fenyőliget sötétlik, szemben velünk, vagy 200 lépésre mered égnek a sok ezer bazalt oszlopból képződött falazat. Az egész bazalt kúp vagy 100 méternyire emelkedik a hegy fölé, szélessége az egész képződménynek a csaknem 300 méternyi. Az oszlopok szemben velünk homorú görbülettel ivalakban hajlanak; e magasban letöredezett

végeibe egyenlőtlen felületeket képeznek, akár csak egy spárgaköteg taláomra felnyalábolt száiai. A bazalt köztudomás szerint vulkánikus, eruptív kőzet: valamikor évezredekkel ezelőtti cseppfolyó izzó állapotban törhetett ki a hegy mélyéből a Detonáta tömege s itt, a hegy tetején fogott, vagy meredt szabályos, oszlopsziklakúppá! Akkor a föld mélyéből előtörő tűz hozta létre a természet e csudáját: most az égből alácikkázó tűz, a villám pusztítja e főséges bazalt falazatot. A tetőn itt is, ott is kiáll egy-egy oszlop, lenn, a falazat lábánál óriási kőhalmok, torlaszok, rövidre törött oszlopdarabok egy természetes rom . . . Az oszlopok férfiderék vastagságu négy, sőt nyolcszögű hasábokat képeznek, színük s így az egész falazat színe világosszürke, sok helyütt sötétebb vadgalamb, vagy hamuszínű árnyalattal. Esős időben persze a színárnyalatok változatai megnőnek, bár a kép plasztikája ellapul s a fény és árny ellentétei meglehetősen elmosódnak. Ragyogó napfény világításában tiszta kék ég hátterében érvényesül csak teljesen a vadon temploma főséges orgonájának látványa; élesen válnak el egymástól s merednek gazdag plasztikával az ég felé a hatalmas bazaltsipok, sötétzöld fenyőerdő, aranyzöld rét pázsitjának környezetéből.

Lelkem édes, mély mámorba szédül
A természet örök szépségétül.
Oh természet! óh dicső természet!
Mily nyelv merne versenyezni véled?
Mily nagy vagy te! Mentül inkább hallgatsz,
Annál többet, annál szebbet mondasz.

* * *

A menedékháztól alig 10 percnyi idő alatt föl lehet menni a Detonata gola ormára, honnan egy kis filegóriából pompás körkilyítást élvez a turista, 1182 méternyi magasságból. A kilátás ecsetelése kívül esik leírásunk keretén, akárminő csábító feladat lenne is s arra is csak annyit jegyzünk meg még, hogy a bazalt kúp alkotási szerkezete innen a tetőről még világosabban elénk tűnik s hogy az általunk ecsetelt kopasz oldala a Detonátának a nyugati oldala. A keleti oldalt, valamint az igen keskeny északi és déli fenyőerdő borítja. A nyugati oldalon, lenn, a bazalt fal lábánál se ártana irtani a fenyőligetet, mert az már most is rontja a képet, pedig aki ide fárad, nem a fenyőre kíváncsi, hanem a természet e csudás orgonájára . . .

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság

borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

Glacz Antal főispán, akinek sejtelve sem volt arról, hogy a deputáció tagjai mi utonmódon jutottak be a vármegyeháza nagytermébe, természetesen leirt az alispánhoz és valótlán tényeknek jelentette ki a főjegyzői jelentésben foglalt ama vádakokat, mintha a vármegyeháza termeivel önhatalmulag rendelkezett volna és mintha a deputáció tagjai a teremben károkat tettek volna.

A kínos ügy nem maradt ennyiben, mert a belügyminiszter a főispán jelentése alapján felhatalmazást adott a nagyvárad kir. ügyészségnek, hogy Keszthelyi Zoltán megyei főjegyző ellen, kinek jelentése adott okot az áldatlan félreértésekre, rágalmasz címén indítsa meg a bünvádi eljárást.

A kir. ügyészség a belügyminiszter felhatalmazása alapján vádat emelt hatóság ellen elkövetett rágalmasz címén Keszthelyi Zoltán ellen, és a nagyvárad kir. törvényszék vádtanácsa vád alá helyezte a megyei főjegyzőt, minek következtében a vármegye közigazgatási bizottsága augusztus havi rendes ülésén Keszthelyi Zoltánt állásától felfüggesztette.

Ebben az áldatlan ügyben, mely szinte kínosan nehezedett reá a vármegye közéletére és a vármegye ügyeinek intézésében szükséges egyetértést megbolygatta, tegnap volt a büntető főtárgyalás a nagyvárad kir. törvényszéken.

Már napokkal a tárgyalás előtt beszéltek róla, hogy a büntető főtárgyalás meglepetést fog hozni ebben az ügyben és aligha fog ítéletre kerülni a dolog. Tényleg az ügy békés elintézését minden oldalról óhajtják, ami felette kívánatos is. Tegnap a főtárgyalás elején olyan fordulat történt a dologban, mely reményt nyújt arra, hogy a békés elintézés sikerülni fog. Tisztán a belügyminiszteren mulik már az ügy illetén elintézése, aki a vármegye érdekében remélhetőleg nem fog elzárkózni a hozzá felterjesztendő iratok megtekintése után attól a lépéstől, mely a megbolygatott békés együttműködést a vármegyeházán visszaállítsa.

A nevezetes bünpör főtárgyalásáról ez a részletes tudósításunk:

A főtárgyalás megnyitása.

Rendkívüli érdeklődés nyilatkozott meg a közönség részéről Keszthelyi Zoltán megyei főjegyző bünpörének tárgyalása iránt. Már reggel 8 órára zsufolásig megtelt a tárgyaló terem érdeklődőkkel, akiknek jelenlétében reggel fél 9 órakor nyitotta meg *Millye Gyula* kir. ítélőtábla bíró, a büntető tanács elnöke a tárgyalást. Szavazó bírák voltak: dr. *Möré Pál* kir. ítélőtáblai bíró és *Rottár Sándor* törvényszéki albíró, *Keszthelyi Zoltán* megyei főjegyző védője dr. *Ertsey Péter* ügyvéd kíséretében jelent meg a főtárgyaláson. A vádat a kir. ügyészség részéről dr. *Virágh Béla* kir. ügyész képviselte.

Tanukul a főtárgyalásra megidézte a kir. törvényszék *Glacz Antal* főispánt, *Nadányi Károlyt*, a várn egyi függetlenségi párt elnökét, *Kerekes Elek* ügyvéd, volt élesdi függetlenségi pártelnököt, dr. *Standt József* volt főispáni titkár, belügyminiszteri segédtitkárt, *Répássy Mihály* vármegyei házfelügyelőt, *Fancsó Károly* vármegyei aljegyzőt, *Varga Akos* közigazgatási joggyakornokot és *Csuta Sándort*, a vármegyeház kapusát.

A békés elintézés kérdése.

A tárgyalás megkezdése előtt dr. *Ertsey Péter* védőügyvéd kérte a kir. törvényszéket hogy védettje nevében *Glacz Antal* főispán jelenlétében egy nyilatkozatot tessen.

A kir. törvényszék felhívására megjelent a tárgyaló teremben *Glacz Antal* főispán, mire dr. *Ertsey Péter* védőügyvéd *Keszthelyi Zoltán* vádlott nevében a következő nyilatkozatot tette:

Az alispán urhoz intézett jelentésemben nem adtam elő mást, mint amit nekem a házfelügyelő jelentett és még azt fűztem hozzá, hogy a terem használatára senki részéről nem lett engedély kérve. A házfelügyelő azon jelentését, hogy a »termet titkárja utján a főispán ur nyitatta ki« annál inkább valónak kellett tartanom, mert mindaddig, míg az ellenkezőről meg nem győződtem, a főispáni titkár tényét a főispán ur tényének kellett tekintenem. Ezzel szemben a főispán ur kijelentette, hogy ő nem csak nem rendelkezett a terem kinyitása iránt, de arról még csak tudomással sem birt. Kötelességemnek tartom ennéltozva jelentésemnek a házfelügyelő jelentéséből átvett azon részét, hogy »a termet titkárja utján a főispán ur nyitatta ki« tévesnek elismerni. Ezt kijelenteni bármi következzék is akár a büntető bíróság előtt is, kötelességemnek tartom.

Viszont azonban abban a meggyőződésben élek, hogy ezek után főispán ur öméltsága sem zárkozhatik el teljes jóhiszeműségemnek és annak beismerése ellől, hogy az 1595—1906. számú leiratában foglalt ama kijelentését, »valótlán a vármegye főjegyzőjének ama jelentése stb.« a főjegyző jelentésének ismerete nélkül tette és utólag meggyőződött arról, hogy az inkriminált szavak nem a főjegyzőnek saját szavai, hanem azok a házfelügyelő jelentésén alapulnak. Mihelyt főispán ur ezen kijelentését megtette, miután ez által elesik azon indok, mely »jelentésem valótlán«-nak jelzése által engem az igazoló jelentésben használt élesebb kifejezésekre készítetett, ezeket meg nem törtéteknek kérem tekinteni és ily körülmények között sajnálom, hogy azok használatára magam elragadtattam.

A védőügyvéd nyilatkozatára *Glacz Antal* főispán így nyilatkozott:

— Én mint tanu lettem megidézve az ügyben. A panaszos tulajdonképen a belügyminiszter, ő adott felhatalmazást és utasítást a kir. ügyészségnek a bünvádi eljárás megindítására *Keszthelyi Zoltán* főjegyző ellen. A magam részéről én a legnagyobb örömmel fogadom a főjegyző nevében tett békülési nyilatkozatot. Magam is a békés megegyezést óhajtom, azonban nem vonhatom vissza a feljelentést, mert nem én tettem, hanem a belügyminiszter. A magam részéről azonban örömet teszem azt az indítványt, hogy a főjegyző nevében tett nyilatkozatot az összes iratokkal terjesszék fel a belügyminiszterhez, hogy ő határozzon az adott felhatalmazás további fentartása vagy visszavonása iránt.

Dr. *Virágh Béla* kir. ügyész kijelentése szerint neki a vád képviselőjét hivatalból kell vinnie Minthogy azonban arról van meggyőződve, hogy a megye közigazgatása szenvedne vele, ha az ügy forszírozatik, maga is hozzájárul ahhoz a bár szokatlan megoldási módhoz, melyet a főispán javasolt. Egyelőre azonban indítványozza, hogy tartsa meg a bíróság a főtárgyalást és azután a főtárgyalás egész anyaga terjesszék fel a belügyminiszterhez, aki ily módon jobb tájékozást nyerhet az ügyről és elhatározását könnyebben hozhatja meg.

A bíróság e nyilatkozatok után úgy végzett, hogy a főtárgyalás megtartása után fog határozni a tett indítvány tárgyában és elrendelte a főtárgyalás megtartását.

Keszthelyi Zoltán vallomása.

A bíróság végzésének kihirdetése után *Glacz Antal* főispán elhagyta ismét a tárgyalás termét és következett a vádlott főjegyző, *Keszthelyi Zoltán* kihallgatása.

Keszthelyi Zoltán főjegyző nem érzi magát bűnösnek az ellene emelt vádbeli cselekményben, mert ő jelentését teljesen jóhiszeműen szigoruan a megyei házfelügyelő jelentése alapján hivatalbeli kötelességénél fogva tette meg felettes hatóságának, az alispánnak, anélkül, hogy a főispán személyét bántani akarta volna.

Elmondta ezután a vádlott, hogy a kérdéses deputáció napján, este érkezett haza vidékről, ahol hivatalos ügyben volt elfoglalva. Még aznap este jelentette neki *Répássy Mihály* házfelügyelő, hogy aznap délelőtt a főispán deputációt fogadott a vármegyeház nagytermében, melyet a főispán utasítása folytán *Standt József* főispáni titkár nyitattott ki és hozott rendbe e célra. A főjegyzőknek vallomása szerint nem volt tudomása arról, hogy a főispán tudomással sem birt a terem megnyitásáról és azért tette meg úgy a jelentést annak idején az alispánnak, hogy a terem a főispán nyitatta ki. A vádlott főjegyző kijelentette ezután, hogy a főispán ellen emelt vizsonvát rágalmasz címén fenntartja a miatt, mert az alispánhoz ez ügyből kifolyólag intézett leiratában róla azt írta, hogy *valótlán tényeket állított*. A főispán személyét jelentésében sérteni nem volt szándéka, pusztán hivatalos kötelességének tett eleget, mikor a házfelügyelő jelentése alapján felettes hatóságának bejelentette az esetet.

A vizsonvád elejtése.

Dr. *Virágh Béla* kir. ügyész nyilatkozott ezután a vizsonvád dolgában. A vizsonvád egygyüttárgyalását a jelen bünpörrel ellenzi, mert a vizsonvád tárgyában a kir. ügyészség és a kir. főügyészség már jogerős elutasító határozatot hozott és így a pót magánvádló most most már személyesen sem veheti át e vád képviselőt.

A vizsonvád tárgya felől itt a védőügyvéd és a vádhatóság közt rövidebb vita támadt, mely avval végződött, hogy a vizsonvád tárgyalásától végre a védelem is elállott.

A tanuk vallomása.

A megidézett tanuk kihallgatásával kezdetét vette a bizonyító eljárás. A főtárgyalás elnöke elsőnek *Glacz Antal* főispánt hallgatta ki, aki körülbelül ezeket vallotta:

— A deputáció megérkezése napján, december 29-én délelőtt 10 és 11 óra között jelentették nekem, hogy egy küldöttség vár rám a megyeháza kistermében. Én azonnal oda mentem, de már akkor a nagyteremben találtam a küldöttséget. Bementem oda, ahol a küldöttség szép rendben elhelyezkedett. Az első szónok *Nadányi Károly* volt aki a közeledő új év alkalmával fejezte ki a megyei független érzelmű polgárság nevében szerencsekívánatait. A küldöttség tisztelgése nem volt politikai célja u, csupán *Marjay Péter* beszéde politikai jellegű, aki szóvá tette az 1906. évi december 19-én a vármegye közönségének téli közgyűlésén történeteket és ennek kapcsán tolmácsolta a vármegye függetlenségi polgárságának hozzám való bizalmát.

Sem a küldöttség jöveteléről, sem a terem megnyitásáról előzőleg tudomással nem birtam; ezt a titkárom maga tette, aki megkérte halomásom szerint előző este a kapust, hogy a kistermet másnapra hozza rendbe mert küldöttség fog hozzám jönni. Tudom, hogy máskor is volt ehhez hasonló eset a vármegyén, és az akkori főispán ne kérte külön a terem. Tudom, hogy a terem felől az alispán rendelkezik és ha előzőleg értesülök a küldöttség jöveteléről, bizonynyára szólám volna az alispánnak és kértem volna, hogy a terem rendelkezésre bocsássa. A küldöttség fogadásakor senkit a küldöttségből az asztalokon, székeken nem láttam. Nem is tettek kárt a te-

remben, csupán a padlót sározták be, mert akkor esős idő volt.

Hogy az alispánhoz intézett leiratomban a főjegyzőről azt írtam, hogy valótlan tényeket állított, ez arra vonatkozott, hogy a főjegyző jelentésére kelt alispáni jelentés szerint én a termeket önhatomulag nyitottam volna ki, de ezzel a főjegyző személyét bántani nem volt szándékom.

Dr. Ertsey Péter védő ügyvéd: Volt-e tudomása Méltóságodnak a vármegye szervezeti szabályrendeletéről, mely szerint a vármegye épületeivel az alispán rendelkezik?

Glac Antal: Igen, volt tudomásom.

A védő: Ha volt tudomása róla, mért nem vonta kérdőre a küldöttséget, hogy ki engedte meg nekik a nagyterembe mennie?

A tanu: Kérem, én a vármegye közönségét találtam ott a teremben, nem vonhattam tehát kérdőre senkit. Máskor is fogadtam küldöttséget, de sohasem kértem rá engedélyt senkitől.

A főispán vallomására esküt tett.

Standt József volt főispáni titkár előadta, hogy december 28-án, a múlt évben este 6-7 óra között Kerekes Elek ügyvéd jelentette neki, hogy másnap küldöttség fog jönni a főispánhoz, azért vele beszélni óhajta. A főispán azonban nem jött, hiába várták, s azért 7 órakor elment Kerekes és vele a tanu. A kapuban beszélt a kapushoz és kérte, hogy hozza rendbe a kistermet, mert másnap függetlenségi deputáció érkezik. A főispánnal aznap nem találkozott, másnap is csak akkor tudott vele beszélni, mikor a deputáció már itt volt, akkor jelentette, hogy küldöttség várja a kisteremben. A főispán bement, de a küldöttség akkor már a nagyterembe volt. Tanu maga is csodálkozott ezen, mert ő a kistermet kérte, hogy hozza rendbe a kapus. A terem kinyitását nem jelentette a főispánnak, de ezt szükségesnek sem találta, mert más vármegyékben, és itt is uszus, hogy egy terem állandóan a főispán rendelkezésére áll, anélkül, hogy azt minden alkalommal külön kérni kelene és ezért szolt a kisterem rendbehozatala végett.

Nadányi Károly vallomása szerint a küldöttség a nagyteremben azért ment be, mert a kisterembe nem fért el, a nagyterem pedig nyitva volt, illetve benne volt a kulcs s így itt várták meg a főispánt.

Kerekes Elek a dec. 28-án történtek felől erősítette meg a volt főispáni titkár vallomását.

Répássy Mihály házfelügyelő kijelentette, hogy a terem megnyitására csak akkor vett tudomást, mikor a deputáció már ott volt. Az esetet aznap este jelentette a főjegyzőnek, de nem úgy, hogy a főispán nyitatta ki a termet a titkárja útján. A közigazgatási hatóság által felvett jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozat nem hű. A termeket ezelőtt is használták a főispánok, de sohasem kértek külön engedélyt rá.

Csuta Sándor kapus azt vallotta, hogy dec. 28-án este őt a főispáni titkár kérte a kisterem rendbehozatalára. A kérésnek eleget tett minden fennakadás nélkül, mert 6 esztendő óta mindig fel lett nyitva, ha a főispán parancsolta, azért nem jelentette ezt senkinek. Másnap, mikor a deputáció jött, tett jelentést róla a felügyelőnek. Hogy a nagytermet kinyitotta fel, azt nem tudja.

Jancsó Károly és **Varga Akos** tanuk vallomása szerint Répássy házfelügyelő azt vallotta a jegyzőkönyv felvételekor, hogy a főispán titkárja útján nyitatta ki a termeket.

Répássy Mihály a tanukkal történt szembesítéskor is tagadja ezt. Biztosan tudja, hogy úgy mondta, hogy a főispáni titkár nyitotta ki a termeket.

Ezzel véget ért a tanuk kihallgatása és felolvasták az ügyre vonatkozó összes iratokat, a tett jelentéseket, mire a bizonyító eljárás befejeztetett.

Az iratok felterjesztése a belügyminiszterhez.

Most **Virágh Béla** kir. ügyész ismételte a tárgyalás elején tett indítványát az iratoknak a

belügyminiszterhez leendő felterjesztése tárgyában.

A bíróság az indítvány értelmében határozott és míg az iratok a belügyminisztertől le nem érkeznek, addig elnapolta a tárgyalást.

Most már a belügyminiszter döntésén mulik, lesz-e ítélet ebben a nevezetes bűnpörben, avagy a vármegye érdekében a békés elintézés vet véget ennek a soká hozódó áldatlan ügynek.

Szénhiány a vízműtelepen.

Hónapok óta cikkeznek a fővárosi lapok a szénhiányról, amely ugyan még nem következett be, de előre veti árnyékát, hogy a hideg idő beálltával egyszerre előáll a széndrágaság és a szénhiány. Még nagyobb veszély fenyegeti a gyártelepeket, amelyeknek üzemét fenyegeti a szénhiány.

A nagyváradai gyártelepek éppen úgy, mint a város villamos- és vízműtelepei kellőleg gondoskodtak szállítási szerződések kötése által a szükséges szén biztosításáról, azonban ez egyuttal nem azt jelenti, hogy kellő időben itt is lesz a szén.

Az a kellemetlen, de igaz tényállás, hogy a szénbányák nem képesek a szerződésben kikötött szénmennyiséget szállítani.

A nagyváradai vízműnél fenyegeti legnagyobb veszély a várost. Meg van a bányákkal a szállítási szerződés s mivel a magyar bányák nem képesek a kellő mennyiségű szenet szállítani, szerződést kötött a város 30 waggon porosz szénzállítására, de ebből csak 10 waggonnal szállítottak s még kilátás sincs rá, hogy a hiányzó 20 waggon szén idejében megérkezzék.

A vízműnek ma sincsen szene s már két waggonnal a villamosmű adott kölcsön a vízműtelepnek és azzal tartják fenn az üzemét.

Ilyen kellemetlen körülmények között **Kőszeghy József** városi főmérnök sürgős előterjesztést tett a városi tanácshoz, amelyben rámutat a vízműtelepnél előállott szénhiányra s javasolja, hogy 1. a vízműtelepnél szükséges rendszerinti havi ellátmány teljesítésére bármily szénfajtára szerződést kössön a város; 2. téli biztosítékul soron kívül, azonnal 50 waggon elsőrendű magyar vagy porosz szenet szerezzen be a város. Mivel ilyen szénbeszerzést csak személyes egyezkedés útján lehet fogatnositani, erre felhatalmazást kér.

Ez természetesen nagyon megfogja drágítani a vízvezeték üzemét.

A városi villamos telepen még nem ily közeli a veszély s kellő gondoskodással igyekeznek is azt elhárítani. A szénzállítás itt is biztosítva van szerződésileg, de a szállítás bizonyára ezen üzemenél sem lesz a szerződésnek megfelelőleg megtartva.

A villamostelepnek ez idő szerint mintegy 80 waggon szénkészlete van s ennek mintegy harmadrésze porosz szén; azonban minden eshetőségre számítanak s mivel itt, bár nagyobb munkaerő mellett, fával is fenttartható az üzem, 100 köbméter fakészletről is gondoskodnak, nehogy az utolsó percben méregdrágán, még jobban felcsigázott árak mellett legyenek kénytelenek a fát beszerezni.

A villamos telepre már megkezdtek a fa beszállítást.

A maresvásárhelyi felfordulás.

Marosvásárhely, szept. 11. A délután 3 órakor tartandó folytatólagos rendkívüli közgyűlés még a tegnapinál is zajosabbnak ígérkezik. Az autonom-párt tagjai tegnap éjjel értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a vád alá helyezési indítványt terjesztenek a közgyűlés elé amiatt, mert **Ugron** főispán törvénytelenül nevezte ki **Erősdy** főjegyző helyére **Reisker** Aladárt. **Andrássy Gyula** gróf belügyminiszter utasítást küldött a rend fenntartása érdekében s meghatalmazta a főispánt, hogy a renitenskedőkkel szemben a törvény teljes szigorát alkalmazza. A polgárság körében is rendkívül izgatott a hangulat. A kaszinóban tegnap valóságos harc volt és a kaszinó tagok a sértő szavak egész özönét zuditották egymásra. Az éjjel már két lovagias affér termett. Az iparosok és kivált a kereskedők a régi rendszer hívei mellett agítálnak. Ha a főispán veszélyeztetve látja a megyegyűlés biztonságát, nem lehetetlen, hogy csendőröket vezényel a gyűlésterembe. A tegnapi gyűlés amellel bizonyít, hogy a főispán és környezetének személye sincs biztonságban.

Marosvásárhely, szept. 11. A város polgársága és a vármegye közönsége tegnap este ifj. **Ugron Gábor** főispán tiszteletére fáklyás menetet rendeztek. Az autonomisták és nemzetközi szocialisták ezt megakarták zavarni, ami annyiban sikerült is nekik, hogy összevadásolták a város boltjaiban található fáklyákat és így a polgárság fáklyásmenete részére alig néhány fáklyát tudott szerezni a rendőrség. A polgárság e felett annyira felháborodott, hogy az összegyűlt szocialistákat megakarta támadni. Csak a rendőrség közbelépése tudta elejét venni a nagyobb veszedelemnek.

Marosvásárhely, szept. 11. **Ugron Gábor** főispán elrendelte **Nagy** alispán ellen a fegyelmi vizsgálatot.

Marosvásárhely, szept. 11. Ma délután 3 órakor nyitotta meg **Ugron Gábor** főispán a tegnap felfüggesztett megyei közgyűlést. És jelenti, hogy a közgyűlés napirendjén törvénycikkék kihirdetése van. **Erre Erősdy** felfüggesztett megyei főjegyző feláll, hogy beszéljen, de a főispán nem adja meg neki a szót. **Rózsa Elek** hatósági bizottsági tag kért szót ezután és indítványozza, hogy a jegyzőkönyv hitelesítésére új bizottságot küldjön ki a közgyűlés.

Ugron Gábor kijelenti, hogy erre szükség nincs mert tegnap e célra szabályszerűen kiküldtek már bizottságot.

Bethlen István gróf: Tiszta és világos immar, hogy itt egy csoport mindenképen veszélyeztetni akarja a közgyűlés komolyságát és megakadályozni, hogy dolgozhassanak. És mindez egy személyért csupán.

Felkiállítások az autonomisták részéről: Megérdemli az a személy.

Désy Zoltán államtitkár: Legyen már vége ennek az arcátlanságnak (Éljen és taps a függetlenségi részéről.) Az oppositio itt nem a törvényes formaként folyt, hanem a törvényes kormány törvényes intézkedései ellen. Szerencse, hogy az ő kezükben vannak a törvényes eszközök, melyekkel e sajnálatos törekvést meggátolni lehet. Kéri a főispánt,

ra aszkodjék a szabályrendeletekhez, mely nem kívánja a jegyzkönyv hitelesítő bizottság újra való kiküldését.

Ugron főispán kijelenti, hogy a szabályrendeletre ragaszkodni fog és több felszólalást e tárgyban nem enged, hanem áttér a közgyűlés napirendjére.

Erősd főjegyző újra fel áll, hogy szóljon.

Ugron főispán: A közgyűlésen csak tényleges tisztviselő referálhat. Erősd fel van függesztve, nem referálhat.

Nagy József alispán: Erősd nincs felfüggesztve.

Felkiáltások: Ki kell dobni! Hogy mondhat ilyet?

Nagy alispán: A belügyminiszter Erősdöt nem függesztette fel, hanem csupán a felfüggesztett állapotba helyezte vissza. Ez ellen szóló felterjesztéssel élt és míg erre a felterjesztésre döntés nem jön, Erősd főjegyző addig nincs felfüggesztve.

Désy Zoltán a vármegye közgyűlésén most oly alakokat lát rendetlenkedni, akik sehol sem voltak a törvénytelen kormány ellen való hazafias küzdelem idején; de most itt vannak, hogy megakadályozzák a leszámolás munkáját. Az alispánnak nincs a belügyminiszter rendelete ellen előterjesztési joga. (Az autonom-párt kényelmellenül fesszeng.) Fegyelmi ügyben meg semmiféle felebbzésnek helye nincsen.

Illés Lajos feláll és beszélni kezd.

Felkiáltások: Ki vele! Takarodjék! Menjen Szovátra és mossa meg a fejét!

Illés Lajos tagadja, hogy a főjegyző fel volna függesztve.

Ugron Gábor főispán: Két hete megjött a belügyminiszter erre vonatkozó rendelete, melyet az alispánnak 24 óra alatt referálnia kellett volna.

Désy Zoltán: Alkotmányos érületét sérti, hogy részt vegyen olyan közgyűlésen, mely egy törvényes kormány törvényes intézkedései ellen opponál. Azért a függetlenségek tapsa és eljenzése közt távozik a közgyűlésről.

Nagy vita támad erre.

Nagy alispán: Minthogy úgy látja, hogy e kérdésben nagy a nézet eltérés és a törvényhatóságnak érdeke megismerni, kinek mi a nézete, névszerinti szavazást kér.

Felkiáltások: Pusztuljon innen! Itt nincs helye!

A főispán a névszerinti szavazást nem rendeli el, hanem át akar térni a napirendre.

Erősd főjegyző újra fel áll és beszélni kíván.

Óriási zaj és lármá. **Ugron** főispán látva, hogy lehetetlen a tanácskozás, holnap délután 5 órára a közgyűlést felfüggeszti.

A felfüggesztést óriási lelkesedés követte, mely fokozódott még, mikor **Ugron** főispánnak kilépve a közgyűlés terméből, éppen a küszöbön kézbesítette a belügyminiszter sürgönyét, melyben **Nagy József** alispánt a tegnapi közgyűlésen tanusított renitens és törvényellenes viselkedése miatt felfüggeszti.

A felfüggesztés nagy kétségbeesést okozott az autonomisták pártján. Tehetetlen dühöben most az utcán inzultálják a függetlenségiakat.

UJDONSÁGOK.

* **Szmrecsányi püspök hazaérkezése.** A nagyváradai egyházmegye papságának és híveinek nagy öröme dr. **Szmrecsányi Pál** v. b. t. t., megyés püspök tegnap este a gyorsvonattal székhelyére, Nagyváradra visszaérkezett, **Brém** Lőrinc pápai tb. kamarás, szentszéki aljegyző kíséretében. Ő Excellenciája két hónap óta volt távol székhelyétől s a nyarat Svájcban töltötte. A főpásztor egészségére igen jó hatással volt Svájc pompás levegője és megerősödve érkezett vissza Nagyváradra püspöki székházának falai közé.

* **A város nagy napja.** Vége a nyári szezonnak, a hivatalokban is megkezdődött a serényebb munka. Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a csekélyebb jelentőségű nyári közgyűlések után ma kezdi meg az összegyűlt fontosabb ügyek tárgyalását. Most már a városatyák tulnyomó része visszatért a nyári üdülésből s így népes lesz bizonyára a mai közgyűlés. A tárgysorozat elég érdekes arra, hogy a városatyák kellő gondossággal meghányják-vessék. Mindjárt a polgármesteri havi jelentés után a gyalogjárdák ügyében érkezett miniszteri leiratra kerül a sor. Ugyancsak a belügyminiszter leiratához képest meg kell alakítani a városi villamos-telep felügyelő bizottságát. A vallásügyi miniszter tudatja, hogy rövid időn belül felállíttatja a 20 osztályú állami iskolát Nagyváradon. Határoz a közgyűlés a kereskedelmi miniszter azon leirata felett, hogy a keddi hetivásár eltörlése mellett a hétfői hetivásár engedélyezését kívánja-e Nagyvárad városa. Előterjesztést tesz a városi tanács a nagyváradai és várad-velencei vasutállomások között kettős sínpar építése tárgyában tartott közigazgatási bejárás eredményéről, illetve a város képviselői által előterjesztett kívánalmakról. Előkerül a községi iskolák 1907-908. tanévi költségelirányzata. Ez a kérdés annál fontosabb, mert közköltő emelést von maga után. Bizonyára lesznek felszólalások a város 1906. évi zárszámadásánál is. — Tárgyalásra kerül a Vágóhídon engedélyezett csontgyűjtőtelep ügyében tett interpellációra adott válasz, a melyet a múlt havi közgyűlés nem vett tudomásul. Hasonló ehhez a Kossuth-utcai 2-ik villamos vágány engedélyezésének kérdése. Ezekon kívül egy csapat köztérvtelési ügy s kisebb jelentőségű dolog kerül a mai közgyűlésen szőnyegre. Mint halljuk, interpellációkban is bő része lesz a törvényhatóságnak. Az bizonyos, hogy egy délután nem tárgyalják le a kitűzött ügyeket s péntekre is marad elintézni való.

* **Szoborleleplezés Biharmegyében.** A hálás emlékezet a közeli napokban kegyeletesen nyilatkozik meg Biharmegye két községében. Nagyszalontán vasárnap, szeptember 15-én leplezik le a nemzet koszorus költőjének **Arany** Jánosnak szobrát. Egy hét mulva, szeptember 22-én pedig a kis biharmegyei községben Érsemjénben leplezik le egy másik nagy magyar költőnek, **Kazinczy** Ferencnek

szobrát. Mindkét szoborleleplezés nagy ünnepek között megy végbe. Ugy az **Arany** János, mint a **Kazinczy** Ferenc szobrának leleplezésén képviselteti magát a Magyar Tudományos Akadémia s képviseltetésére két jelesurket: **Bunyitay** Vince és dr. **Karácsonyi** János kanonokot, az Akadémia tagjait kérte fel. Mint értesülünk dr. **Karácsonyi** János elfoglaltsága miatt nem vehet részt az ünnepélyeken s így mindkét szobor leleplezésénél **Bunyitay** Vince apátkanonok, levelező tag fogja képviselni a Tudományos Akadémiát.

* **A központi választmány újalakítása.** Biharmegye és Nagyvárad az 1904. év végén alakította meg a központi választmányt s így a folyó év végével ezek megbízatása lejár. A belügyminiszter körrendeletet intézett a törvényhatósági bizottságokhoz, amelyben szigorúan elrendeli, hogy a központi választmányok kellő időben való újalakítása iránt minden intézkedést tegyenek meg.

* **Tanári kinevezések.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter **Vucskits** Jenő marosvásárhelyi katolikus főgimnáziumi rendes tanárt a nagyváradai állami főreáliskolához rendes tanárrá, **Prág** Ferenc és **Táby** Andor okleveles tanárokat pedig a gyulai római katolikus főgimnáziumhoz a fennálló szerződésből kifolyólag rendes tanárokká nevezte ki.

* **A megye pénze.** Biharvármegye harmadik szakosztálya tegnapelőtt tartotta meg ülését **Cziffra** Gerő elnöke alatt. A szakosztálynak legfontosabb tárgya volt a megye pénzeinek elhelyezése. A szakosztály meghozta határozati javaslatát, mely szerint a megye pénzeit 1908-ban a következő pénzüintézetekben fogják elhelyezni: A nagyváradai takarékpénztár, Biharmegyei Kereskedelmi és Iparbank-Gazdasági Iparbank, Központi Takarékpénztár, Leszámitoló és Jelzálogbank, Polgári Takarékpénztár, Általános Takarékpénztár. A felsorolt pénzüintézetek természetesen a megye által meghatározott feltételek mellett kapják meg a megye pénzét, nem pedig a pénzüintézetek szabályai szerint. Ezenkívül fontosabb tárgya volt a szakosztálynak a Diósi faszállító-cég kérelme, melyben arra kérte a cég a megyét, hogy a jelenlegi faárakat emelje fel. A szakosztály a kérelmet jogosnak találja és a fa árát 1908 január 1-től kezdődőleg 20 százalékkal fogja emelni, illetőleg e szerint fogja fizetni. Ezek után a bizottság több kisebb ügyben hozta meg határozati javaslatát s az ülés 12 órakor véget ért.

* **A jövő évi virilisek.** Nagyvárad város igazoló választmánya szeptember 16-án, hétfőn délután 4 órakor ülést tart. Ez alkalommal Nagyvárad város jövő évi legtöbb adót fizetőinek névjegyzékét állítják össze.

* **Az összes planéták láthatók.** A napokban be fog következni az a ritka eset, hogy egy pár órán át láthatóvá válik mind az öt főbolygó, melyek rendszeren szabad szemmel nem láthatók. A ritka tünemény e hó végéig tart. Már huzamosabb idő óta látható a **Vénusz**, mely közvetlenül naplemente után lép ki az esthomályból és most, miután e hó 13-án legnagyobb tényét éri el, nappal látszik. Szintén régóta látható a **Mars**, amelyet vörös fényéről lehet felismerni és a szűz csillagképétől balra a Mérleg felé halad. A harmadik a gyorsan vándorló **Merkur**, mely a **Vénusztól** jobbra, vele egymagasságban áll, éppen olyan fehérré, de sokkal gyöngébb fényű. Ha tekintetűket onnan délnyugatról kissé délkelet fele fordítjuk, akkor ott a sötétség

beállításától kezdve meglátjuk a *Szaturusz*-t, mely a Bakcsillag képe főcsillagának meghosszabbított vonalában fénylik. Kevéssel kilenc óra után kel föl a kelet-délkeleti égen fényéről könnyen felismerhető *Jupiter*, a vízöntő és a halak csillagképe között. A hold és Szaturusz, e hó 11-én Jupiter fölött fog állani. Különösen éles szemek a Mars alatt balra a hatodik főplanétát, az *Uranusz*-t is felfedezhetik.

* Fejedelmi vendégek a Bácskában.

A Bajai Függetlenségi Hírlap írja, hogy néhány hét múlva fejedelmi vendégei lesznek a Bácskának. Vilmos német császárt és Alfonz spanyol királyt Frigyes kir. herceg szántói birtokára meghívta vadászatra. A fejedelmi vendégek szeptember hó végén érkeznek meg. A megérkezés napja még nem bizonyos, de Frigyes kir. herceg szántói uradalmában már minden előkészületeket megtesznek a fejedelmi vendégek fogadására.

* **Waggonhiány — sóínség.** A szénhiány kezdetével egyidejűleg országsszerte érezhetővé vált a vasuti kocsik hiánya tolytán a sóínség. Köztudomású, hogy a sóforgalomnak őszkor van a főevádja, amikor is hétszerakkorára növekszik a sószállítás, mint az év többi időszakában s ez az évad szeptembertől január közepéig tart. Az idén pedig, csakugy mint tavaly, éppen szeptember elején kezdődött a waggonhiány s azóta egyre fokozódik. A máramarosi és erdélyi sóbányák már mind kitermelték azt az óriási sómennyiséget, amely ilyenkor a fogyasztás részére szükséges; a sókereskedők megtették a kellő időben a megrendeléseket és azokat a sójövődék bérlősége a legpontosabban el is intézte, de a waggonhiány miatt a vasutak a só-t rendkívül késedelmesen szállítják. A marosujvári és máramarosi sóbányáknál csaknem 120.000—130.000 métermázsasó várja az elszállítást s a fuvarozás lassu volta miatt már országsszerte érezhető a sóínség. A vasuti teherkocsikat most a gabona- és szénforgalom foglalja el s így egyelőre kérdéses, hogy mikor kerül a sor a sószállításra.

* Az anya panasza gyermeke ellen.

A gyermeki romlottságnak valóságos példaképe Kovács Bálint 14 éves gyermek Kiskereki községben. A még aránylag fiatal gyermek korát felülmúló vakmerőséggel vetette utánna magát az erkölcsi romlottság különböző büntetteinek. A rossz társaságokat kereste, tolvaj természetű is lett nagy annyira, hogy a község bizonyítványt adott ki róla, hogy a közbiztonságot is veszélyezteti. — Az anyja egy özvegy asszony, kinek parancsszavát semmibe se veszi a gyermek. Végre is most kérelemmel fordult az anya a hatósághoz, hogy a rossz gyermeket az állami javító intézetek valamelyikébe vegyék fel. A kérelem tegnap érkezett meg az alispáni hivatalhoz.

* **Uj műsor az Urániában.** Pompás új műsor van ismét az Uránia mozgófénykép színházban. A legújabb képsorozat bővelkedik erős drámákban és kacagtató bohózatokban. Vannak ezenkívül nagyszerű látványosságok is a műsorban, amely a következő: 1. A kapitány ur podgvásza. (Bohózat.) 2. Zergevadászat. 3. Pajkos diákok. (Bohózat.) 4. A telefon. (Dráma.) 5. Élő virágok. (Színes látványosság.) 6. Alfonz spanyol király esküvője, 7. Esmeralda, a szép cigányleány. 8. A meglopott tolvajné. 9. Kiadó lakás. 10. Jön a férjem. 11. Az ezred pénze. — Szünetek alatt nagy orgonahangverseny a kényelmesen berendezett színházi cukrászdában.

* **Vörös bosszu.** Bihartordáról jelenti tudósírók, hogy ott tegnap délelőtt féltizenegy órakor vacmerő gyilkossági kísérlet történt. Papp Imre ottani fiatalember eddig ismeretlen

okok miatt rálesett Csóka Vilmosra és kétszer revolverből rá is lőtt. A golyók mindenike talált. Az egyik Csókának karját s a másik fejét találta. A meglőtt ember a sebesülés következtében eszméletlenül terült el a földön és bezállították a megyei kórházba Nagyváradra. Az esetről értesítették a királyi ügyészséget is, mely elrendelte a sebesült kihallgatását.

* **Elveszett** tegnap délelőtt a városi pénztártól Szaniszló-utcaig vezető utvonalon egy a Gazdasági és Iparbank-tól 536 koronáról kiállított betéti könyv. Megtaláló felhívatik, hogy azt 8 napon belül a rendőrség büntügyi osztályánál adja át.

Belgrád—Zimony.

Belgrádról nem régiben egy cikkben emlékeztünk meg. Most csak még keveset róla. Fejlődik s ebből még nem lehet megállapítani azt a vonalat, melyet el fog érni. Altalában érezni lehet a külföldi pénz beszívargását, ami segíteni fog a fejlődés rohamos előre haladásában.

Nevezetességei közül még megkell említenem a temetőt, melyet szintén meglátogattam. Elhanyagolt hely. Egy kápolnát láttam benne, néhány lépésre a kaputól. Ez a kápolna egyszerű közönséges építmény, még pár év előtt életveszélyes volt benne a tartózkodás. Itt van eltemetve több metropoilta és itt van az Obrenovics család sírhelye.

Két évvel előbb valóságos szeméthyely volt. A szerbek gyűlölettel léptek e helyre, mert Obrenovics Sándornak és Draga Masinának holtteste itt van eltemetve. A kápolnában a bejáratnál jobbra a hátfalban sírkő van állítva, melyen Obrenovics János, Obrenovics Anna nevei olvashatók. Ide van elhelyezve a meggyilkolt szerb királyi pár is, ezeknek neveit azonban nem vették be a sírkőbe. Csúpn két közönséges fakereszt, melyek oda vannak támasztva a sírkőhöz, jelzik a két ember sírhelyét.

Jelenleg tisztán tartott, gondozott hely ez s igen sok koszoru van a keresztek mellett, két évvel előbb azonban ez szemétnek volt a helye. Koszorukat ujabban állandóan hordanak a sírhelyre Sándor tisztelői, kiknek száma egyre növekszik.

A temetőből, illetőleg az első villamos állomástól egy negyedóra alatt villamoson *Top-siderbe* lehet jutni. Ez a belgrádiaknak legkedvesebb kiránduló helyük. Óriási területű gondozott park ez, melyben az emberi kéz nem igyekezett a természet alkotta gyönyörű változatokat lerombolni, hanem azt hozzáférhetőbbé tenni iparkodott. Itt van mindjárt a villamos állomás közelében Milos fejedelem nyaraló helye, mely jelenleg a mezőgazdasági intézet tulajdona. Ez előtt az épület előtt van egy óriási platán fa, mely alatt könnyen elférne Kotyiklet. Ennek a fának galyai vassínekkel vannak feltámasztva. A fa alatt vezető ut egy szökőkúthoz megy. Ennek a szökőkútnak helyén ölték meg Szerbia legnagyobb fejedelmét, Milost.

A szökőkút körül terebélyes pálmák vannak, melyekre kiváló gondot fordítanak.

Egy félórai hajókázás után Belgrádból Zimonyba lehet jutni. Erről a városról elég csak annyit írnom, hogy a magyar királyi ruhába bujtatott és a magyar állam kenyerét evő pénzügyőr egy szót sem tud magyarul, csak

horvátul. Itt különben nem tanácsos minden nyilvános helyen magyarul beszélni, ha az ember ép koponyával akar haza jönni.

II.

A győri tűzkatastrófa.

A győri gőzmalomban pusztított tűzvészt lokalizálták már, de a buza és a liszt még mindig ég s valószínűleg napokat fog igénybe venni, míg ezt a veszedelmet lokalizálhatják. A katasztrófanak nyolc halottja van s ma már biztosra veheti, hogy a romok közt nem találnak újabb áldozatot, mert a könyvekből ellenőrizték a munkások létszámát. A tűznél meghalt két városi alkalmazott is: egy tűzoltó és egy rendőr. Ezeket a tanács határozata értelmében a város költségén fogják eltemetni. Meghalt a budapesti Első magyar gazdasági gépgyár két alkalmazottja is: Török Imre művezető és Oberhoffer szerelő.

Ezek egy mérnöknel csak szombaton este érkeztek Győrrre, hogy a gyárban most felállított gépeket felülvizsgálják. A gépgyár igazgatója Törököt családja kívánságára a pozsonymegyei Kutkin, Oberhoffert Budapesten temetteti el. A többi áldozatot a malom ma délután négy órakor temetteti. A tűz oka még mindig ismeretlen, annyi azonban bizonyos, hogy a városi tűzoltóság szervezetlensége és a mentőszerekkel való bánni nem tudása okozta az emberéletek pusztítását. Emiatt a városi tanács már a legközelebbi közgyűlés napirendjére póttárgy gyanánt kitzúzte a tűzrendészeti szabályrendelet tárgyalását.

A három sebesült közül csúpn Markó Lajos felgyógyulásához van remény. A hatóság ma megkezdte a hivatalos vizsgálatot. Helyszíni szemlélet tartott és büntügyi vizsgálatot. A vizsgálat megállapította, hogy a tűz az u. n. koppantóban keletkezett, ahol akkor nem dolgozott senki. Vajjon ennek alapján a vizsgálatot befejezik-e oly irányban, hogy nem bosszúból gyújtották-e fel a malmot, atelől még nem döntöttek.

EGYESÜLETEK.

A Katholikus Kör választmányi ülése.

A Kath. Kör tegnap tartotta szeptemberi rendes havi választmányi ülését.

Jelenvoltak: Palotay László elnök, Dus László, Grócz Béla, dr Karácsonyi János, dr Hoványi Gyula, Böszörményi Géza, Imrik S. Zoltán, Tóth Mihály, Stark Gyula, Id. Jelinek Ferenc, Kelemen Kálmán, Láng József, Pékánovits Imre, Kárger Sándor, dr Krüger Aladár, Bodnár János és dr Imrik Gusztáv titkár.

A folyó ügyek elintézése után szót kért Dus László, a kör világi alelnöke. Bensőséges, meleg szavakkal üdvözölte a kör egyházi elnökét, Palotay Lászlót abból az alkalomból, hogy a váradai székeskáptalan nagypréposti méltóságára emelkedett. Szívvel kívánta, hogy e magas méltóságát, melyet egyedül érdemének köszönhet, Isten kegyelméből még sokáig viselhesse. A választmány tagjai felálltak és viharos éljenzéssel adtak kifejezést a kör ősz elnöke iránti igaz szeretetüknök. Palotay László megindultan mondott köszönetet a szeretet e tanujelért. Amit tett, I-tenért tette egyedül s továbbra is csak Isten dicsőségéért kíván munkálkodni, akinek bőszegségeért kéri éppen most hazaérkező főpásztorunkra, dr Semrecsányi Pál püspökre.

Dr Krüger Aladár, mint aki a pécsi kath. nagygyűlésen részt vett és egy előadással szerepelt, az elnök felszólítására röviden jelentést tett a pécsi nagygyűlésről. Kivüle részt vettek Nagyváradról B. Gerliczy Ferenc, dr Vucskics Gyula, dr Kovács S. János (szintén mint előadó), Mellau István és Kozári Gyula. Rámutatott a nagygyűlés két, különösen kiemelkedő momentumára. Az egyik a nagygyűlésnek céltudatos, nagyarányú tevékenysége a keresztény szocializmus terén, mely a komoly munkás egész sorozatában nyilvánult meg. Másik a katolikus sajtóegyesület megalakulása, amely mozgalom azóta országosra nagy hullámokat vert. Mind a kettőt figyelmébe ajánlja a választmánynak, mind a kettő olyan tér, amelyen sok üdvöset lehet és kell tennünk Nagyváradon.

Bodnár János könyvtárnok a szünetben befejezte a könyvtár rendezését és erről jelentést tett. Stark Gyula háznagy pedig a szünetben végzett felújítási munkálatokról tett jelentést.

Végül dr Krüger Aladár kérte a kör tagjainak erkölcsi támogatását a keresztény kereskedők és kereskedő ifjak egyesülete számára, amely egyesület nehéz viszonyok közt a maga erejéből virágzik. A választmány megbizta az irodalmi és művészeti szakosztályt az indítvány részletes tárgyalásával.

TANÜGY.

Megnyitó ünnepély a jogakadémián. A nagyvárad kir. kath. jogakadémia 1907—1908. tanévi megnyitó ünnepélyét folyó évi szeptember 15-én tartja, a melyre az érdeklődőket szívesen látják. Az ünnepélyes megnyitó programja a következő: 1. Folyó évi szept. 15-én (vasárnap) délelőtt 10 órakor »Veni Sancte« a prémontrei templomban. 2. Gyülekezés a jogakadémia disztermében, ugyanott a) dr Bosóky Alajos igazgatónak tanévnyitó beszéde. b) dr Sigmond Andor jogtanárnak »A munkásbiztosításról« című értekezése.

NYILTTÉR.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. **Eredeti Panama-kalapok.** Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zsefir ingek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a hírneves Engelhardt-féle Carlsbadi cipőkből.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

M. K. A versek, sajnos, nem ütötték meg a mértéket. Jobban is folyik az ön tollából a próza; s tessék elhinni, szebb is a költői próza, mint a prózai vers. Szíves üdvözet — s kérünk mielőbb prózát!

K. D. Nagyvárad. Tévedésből irtuk, hogy néhai Vulcán József temetésén dr Marieneszku Athanász nyug. táblabíró a Magyar Tudományos Akadémiát képviselte. Dr Marieneszku a bukeresti román Akadémia képviselőjében vett részt a temetésén.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Irtta: **Daniel András.**

(Franciából.)

26

Hugó azonban kezdte érteni a dolgot. Regine talán hallott valami kompromittáló célszavakat róla és reszket miatta.

— Hogyan!... Azt állítanák — mormolá. Aztán figyelmesebben nézte Reginet. Annak kitágult, rászegezett szemgolyóinak kéjében valami még ijesztőbbet látott most. És hirtelen felcsendült füleiben a Regine által kiejtett szó: »a látszat«. »Minden látszat« — mondta Regine. De hiszen a parkban egyedül csak ő látta őt, a bűntény előtt. Ki beszélhetne tehát látszatról; más nem, csak ő, Regine!

— Oh! — kiáltott fel a tiszt és egy lépést hátrált.

Pillanatnyi csend állt be, mely alatt szemeket nem vették le egymásról. Mindegyikük lihegett hevesen dobogó szíve szorongásától; a szenvedély vihára kergetőzött ereikben. Gondolataik még haboztak, mikor vérük erőszakos felpezsdülése már készült a pusztítást végbe vinni.

Hugó szóla't meg először. Most Reginek nem volt már mondanivalója. Néma ajka nagyon is világosan hirdette a vádat.

— Ön tehát — kezdte lassan a fiatal ember — képesnek tartott engem, a katonát arra, hogy leljek egy védtelen embert!... leljem őt hátulról!...

— A féltékenység megzavarhatta — dagogá Regine elhaló hangon.

— Még mindig hiszi ezt? — kérdezte Hugó.

Regine hallgatott.

— Miért nem jelentett fel? — szólt Hugó vadul.

Regine még mindig nem felelt, de szép arcán, mely tehér volt, mint a királyi liliom, királyi kék szemében olyan borzasztó fájdalom árnya vonult el, hogy Hugó elfeledte önmagát és megszánta őt.

— Istenem! — mondá — ön bizonyára többet szenved az által, hogy engem gyanúsít, mint szenvedhetek én, amiért ön gyanúsít. Mit tehet az én fellázadásom, önérzetem ott, ahol a fatalitás mindkettőnkét egyaránt marcangol? Akar meghallgatni, Regine?... A vádlottnak mindig meghagyják a jogát, hogy ügyét védhesse.

A keserűség, amit az utolsó mondat elárult, eszébe juttatta a szüzi özvegynek, hogy mindent elkövet e beszélgetés meggátolására. Hü szerelmének tudatában felelte:

— Ha nem mertem önt meghallgatni, azért volt, mert félttem saját gyengeségemtől. Félttem, hogy az ön által elkövetett bűntény, ön által bevallva, nem fog többé olyan rette netes színben feltűnni előttem... És azért...

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, szept. 11.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.66
Rozs okt.	— — — —	9.10
Zab okt.-ie	— — — —	8.10
Tengeri májusra	— — — —	8.15
Tengeri jul.	— — — —	8.31

Értéktőzsde.

Budapest, szept. 11.

Osztrák hitelrészvény	— —	851.50
Magyar hitelrészvény	— —	750.25
Leszámitoló bank	— —	492.—
Rimamurányi	— —	54.25
Osztrák-m. államvasuti részvény	— —	660.25
Közuti vasut	— —	542.75
Városi villamos vasut	— —	287.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsde 1907 szept. 11-én

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	111.20
Magyar koronajárdék 4%	— — —	93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	82.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	95.50
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcsön	— — —	189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	144.—
Osztrák járadék papirban	— — —	97.25
Osztrák járadék ezüstben	— — —	98.25
Osztrák járadék aranyban	— — —	116.—
Osztrák korona járadék	— — —	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	150.—
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	18.15
Magyar hitelbank részvény	— — —	750.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	652.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	660.—
20 frankos frankos (Napolendör)	— — —	19.12
Német birodalmi márka	— — —	117.77
London vista	— — —	240.67
Páris vista a	— — —	95.30
70 márkás arany	— — —	23.52

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kitüntetve I. díj és oklevéllel.

Szikszy József

műhangszerész

hegedűkészítő specialista.

NAGYVÁRAD,

Nagy-Sándor-utca 1. szám.

Mindennemű hangszerek készítenek és javítatnak jutányosan, művésziessé.

Kitűnő német és olasz hurok.

Réz és fa fuvó hangszerek,

Gramophon és harmonium javítás.

Ajánlom hangszereimet az összes tanintézetek figyelmébe.

Butor kiállítás.

az Első Nagyvárdi Műbutor-gyárban
Fő-utca Guttman-házban
Kádár fűszerüzlet mellett

Az egész emeleten teljesen berendezett szobák, hálószobák keményfából 320 koronától, ebédlők 380 koronától, salónok 460 koronától.

Zongorák, pénzszekrények és mindennemű berendezési tárgyak.

Szigorúan szabott saját gyári árak.

Vidékre kívánatra költségvetést vagy utazómat teljes mintákkal saját költségemre küldöm. Szives megkeresést kér

Büchler Márton, butorgyáros.

Fő-üzlet és iroda: Fő-utca, Guttman-ház. Fiók-üzlet: Szent László-tér, Holdas-templom mellett.

Gyár: Menház-utca 3. Telefon: 421 626.

Új zálogház!

Van szerencsénk az érdeklődő közönségnek becses tudomására hozni, hogy

e hó 4-én

Kert-utca 7. szám alatt hatóságilag engedélyezett

új zálogházat

nyitottunk, ahol arany-, ezüst- és másnemű tárgyakra legmagasabb előleget nyújtunk a törvényesen megszabott kamatláb mellett. E téren hosszabb ideig működtem a Gazdasági és Iparbank zálogházában, ami biztosítékul szolgálhat arra, hogy ügyfeleimet a legszolidabbbul fogom kiszolgálni.

Tisztelettel
KATZ és SPIRA.

Hirdetések

felvételnek
e lap kiadóhivatalában.

Vérszegényeknek

idegeseknek, sápkórosoknak, neurastheniásoknak, női bajokban szenvedőknek páratlan hatású gyógyfürdő

Radna-Borberek

vasas fürdő
Besztercze-Naszódvármegyében.

Klimatikus hely, őstényő környezet, subalpin klíma. Hideg és meleg fürdők. Vasas és szénsavas források.

Felvilágosítással szolgál: a fürdőbérletőség, Besztercén, Mihály-utca 18., június 15-től Radna-Borbereken. 61

A Biharmegyei Takarékpénztár

zálogháza

e hó folyamán

árverést tart.

Kéretnek a felek a zálogjegyek rendezésére.

Géptanuló

leányok

fölvételnek
a Szent-László-nyomdában.

Nagyvárdi középiskolai internátus.

Polgári iskolai magánvizsgálatokra előkészítő tanfolyam.

Több oldalról érkezett felszólításra elhatároztam, hogy internátusomban a polgári iskolai magánvizsgálatokra előkészítő tanfolyamot nyitok, melyben az oktatást középiskolai szaktanárok fogják végezni.

A tanfolyam az esti órákban fog megtartatni.

A tanfolyam tartama: három hónap.

Jelentkezni lehet e hó 20-ig d. u. 2—5 óráig.

Nagyváradon Tisza Kálmán-tér 9. a középiskolai internátusban.

Nagyvárad, 1907. szeptember hó 8.

Dénes Pál,

a nagyvárdi középisk. internátus igazgatója.

d23. 1—3.

Iskola cipők

Csak jó minőségben

igen olcsó árak mellett
KIZÁRÓLAG

Aranyi Albert

cipőáruházában szerezhethők be.

Telefon 512.

NAGYVÁRAD, Fő-utca.

Telefon 512.